

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 273/2024
06.02.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Миљуш и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници тужиоца Друштво за туризам и трговину „Export-import ARBUN COMMERCE“ доо Будва, Република Црна Гора, чији је пуномоћник Предраг Милошевић, адвокат из ..., против туженог Привредно друштво „EPSTURS“ доо у стечају из Београда, чији је пуномоћник Михајло Срдић, адвокат из ..., ради утврђења оспореног потраживања, вредност предмета спора 2.429.712,00 евра, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 5408/23 од 16.11.2023. године, у седници већа одржаној дана 06.02.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж 5408/23 од 16.11.2023. године.

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Београду П 5035/17 од 13.07.2023. године, у ставу I изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је основано потраживање према туженом у износ од 2.423.712,00 евра са каматом која се утврђује на годишњем нивоу у висини референтне каматне стопе Европске централне банке на главне операције за рефинансирање увећане за осам процентних поена и то од 13.06.2016. године као дана када је поверилац онемогућен да користи објекат до дана отварања стечаја, са законском каматом предвиђеном чланом 85. став 3. Закона о стечају од дана отварања стечаја па до исплате, уколико за то буду испуњени услови. У ставу II обавезан је тужилац да туженом на име трошкова парничног поступка накнади износ од 1.574.673,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде до исплате.

-2-

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 5408/23 од 16.11.2023. године, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена је првостепена пресуда. Одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је изјавио благовремену и дозвољену ревизију због погрешне примене материјалног права.

Тужилац је поднео одговор на ревизију. Трошкове је тражио.

Врховни суд је испитао побијану пресуду у границама прописаним одредбом члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 10/23 - др.закон) и одлучио да ревизија није основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју суд у ревизијском поступку пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац и тужени засновали су пословни однос по основу предуговора о пословно техничкој сарадњи који је закључен 24.05.2016. године, у циљу стварања неопходних предуслова за почетак рада и обављања делатности у оквиру ТЦ Будва за туристичку сезону у 2016. години. По закључењу предуговора тужилац и тужени су закључили уговор о краткорочној пословно техничкој сарадњи 09.06.2016. године, а предмет уговора била је пословно техничка сарадња уговорних страна у управљању објектима и опремом туристичког центра Будва који су Одлуком управног одбора ЈП Електропривреда Србије из Београда бр. 2902/9-4 од 03.07.1992. године предати туженом према попису објекта бр. 2902/9-5 од 03.07.1992. године у затеченом стању. По основу одредбе чл. 6 тач. 6 уговора од 09.06.2016. године тужилац је преузео и обавезу да сопственим средствима у име и за рачун туженог пред повериоцима у Црној Гори обезбеди услове за несметано обављање делатности у ТЦ Будва, а на основу одредбе чл. 7. уговора обавезао се да измирује јавне приходе и обавезе према повериоцима. Због неплаћања пореза, од стране пореских органа Републике Црне Горе, туженом је забрањено обављање делатности у угоститељским објектима који су били предмет пословно техничке сарадње са тужиоцем (почев од 23.06.2016. године), да би након жалбе туженог, другостепени орган поништио такво решење и туженом је омогућено обављање делатности почев од 07.07.2016. године. Наведено је у вези са тужиоцем који је у својству даваоца услуга са привредним друштвом MONTENEGRO TOURIST SERVICE доо Подгорица у својству пружаоца услуга закључио уговор о фиксном закупу смештајних капацитета дана 13.06.2016. године, а предмет уговора је фиксни закуп смештајних капацитета у хотелу Парк у Будви и у туристичком насељу виле Парк (објекти који су били предмет пословно техничке сарадње између тужиоца и туженог). Према тврдњи тужиоца, због забране обављања делатности и неизвесности жалбеног поступка који је уследио, тужилац је морао да откаже пословни аранжман са наведеним друштвом о попуни угоститељских капацитета, због чега трпи штету у виду измакле добити у туженом износу.

На основу утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су одбили тужбени захтев. Јединствени су у оцени да тужилац није доказао да је тужени одговоран за штету коју потражује у овом поступку, будући да је тужилац био упознат са финансијским стањем туженог, јер из предуговора од 24.05.2016. године произилази да је кауза истог да се успоставе предуслови за почетак рада и обављање делатности туженог ТЦ Будва тј. објеката који послују, у оквиру ТЦ Будва. При том, тужилац је слободно исказаном вољом у смислу чл. 10. Закона о облигационим односима преузео обавезу регулисану чл. 2 предуговора да код пореског органа предузме све неопходне мере у циљу стављања ван снаге мере забране обављања делатности која је изречена решењем Пореске управе Црне Горе Подручне јединице Будва решењем бр. 011/11-3-290/1 од 13.05.2015. године. Каснија поновна забрана туженом да обавља делатност у предметним објектима, према оцени нижестепених судова, не чини туженог одговорним за такво стање, јер је тужени уложио правни лек на првостепено решење, а чињеница да је другостепени орган донео одлуку о поништају решења првостепеног органа упућује на закључак да је тужилац имао могућност да након скидања печата са објекта уђе у посед и реализује уговорне обавезе према трећем правном лицу MONTENEGRO TOURIST SERVICE доо по основу уговора о фиксном закупу смештајних капацитета закљученог 13.06.2016. године. Након што је управни орган поново отворио објекте туженог, тужиоцу су исти били на располагању, што значи да је постојала објективна могућност да се реализује уговорна обавеза из уговора од 13.06.2016. године и да се корисницима трећим лицима, омогући боравак у смештајним капацитетима. Из наведених разлога нижестепени судови закључују да тужени није одговоран за штету коју тужилац потражује, због чега су одбили тужбени захтев.

Ревидент оспорава материјалноправне закључке нижестепених судова. Истиче да је у пореском поступку који се водио против туженог јасно и недвосмислено утврђено да је порески дуг туженог пребијен и да као такав не постоји на страни туженог, а самим тим ни на страни тужиоца, због чега нема места позивању судова на преузете уговорне обавезе. Даље наводи да је тужени одговоран јер је порески обвезник, а тужиоцу је нанео штету јер је његов објекат у којем тужилац послује затворен, а последица за тужиоца је била да није могао да послује. Уговорни аранжмани за попуњавање угоститељских капацитета, које је тужилац закључио са трећим лицима, током уговорног периода у летњој сезони када је камата највећа, морали су бити раскинути како би се спречио настанак штете много већег обима за тужиоца, као уговорну страну. Њиховим одржавањем на снази, у тако неизвесним околностима, тужилац би претрпео штету много већег обима од оне коју потражује од туженог у овом поступку, због чега тужилац сматра да не стоје наводи другостепеног суда да је тужиоцу након поништаја првостепеног решења о печатењу објеката, омогућено да слободно послује.

Ревизија тужиоца није основана.

У конкретном случају, тужилац и тужени су били у уговорном односу по основу уговора о краткорочној пословно техничкој сарадњи 09.06.2016. године, у складу са којим уговором је тужилац преузео обавезу да омогући пословање објеката који припадају туженом. Како тужилац тврди да је тужени крив за немогућност пословања објеката и последично отказивању аранжмана које је тужилац закључио са трећим

правним лицем ради попуне предметних угоститељских објеката, ради се дакле, о уговорној штети.

Међутим, нису основани ревизијски наводи да је тужени, као порески обвезник, законски одговоран за затварање угоститељских објеката које је пренео на тужиоца за сезонско пословање, а самим тим и за неиспуњење уговора о пословно техничкој сарадњи. Према оцени Врховног суда, дужник је одговоран за неиспуњење уговора уколико не докаже постојање неког од разлога за искључење његове одговорности. Наведено произлази из одредбе члана 263. Закона о облигационим односима, којим је прописано да се дужник ослобађа одговорности за штету ако докаже да није могао да испуни своју обавезу, односно да је закаснио са испуњењем обавезе због околности насталих после закључења уговора које није могао спречити, отклонити или избећи. Дакле, неопходно је да се ради о околностима које су наступиле након закључења уговора и да су објективне природе, те да их дужник није могао предвидети ни савладати.

Према утврђеним чињеницама, након закључења уговора о пословно техничкој сарадњи између тужиоца и туженог, Министарство финансија Црне Горе - Пореска управа подручна јединица Будва - Филијала за инспекцијски надзор донело је 23.06.2016. године Закључак о дозволи извршења бр. 03/11-3-562-3 којим се утврђује да је решење овог органа бр. 03/11-3-562/2 од 23.06.2016. године, којим је пореском обвезнику ЕПС ТОУРС доо Будва забрањено обављање делатности због неплаћања пореских обавеза постало извршно 23.06.2016. године, те да се дозвољава његово извршење. У складу са решењем, дана 23.06.2016. године, извршено је печатење пословних просторија пореског обвезника хотела Парк у Будви и вила хотел Парк у Будви, чијим капацитетима је требало да располаже тужилац. Имајући у виду да је другостепени орган решењем бр. 03/7-11380/л-16 од 06.7.2016. године поништио првостепено решење и предмет вратио првостепеном органу на поновни поступак због, између осталог, чињенице да је измирење пореског дуга извесно због постојећих обавеза надлежног министарства према Електропривреди Србије на основу изузетог експроприсаног земљишта које је у саставу Електропривреде Србије, односно ЕПС ТОУРС д.о.о као земљишно књижног наследника.

Имајући у виду наведене чињенице, Врховни суд закључује да је постојала објективна немогућност да тужени испуни своју уговорну обавезу до момента када су објекти отпечаћени. Ово из разлога што се ради о околностима које тужени није могао спречити, отклонити или избећи, будући да је првостепено решење пореског органа очигледно било незаконито (поништено је од стране другостепеног органа), па на страни туженог нема одговорности за његово доношење. Порески дуг поводом кога је извршено печатење објекта, према образложењу другостепеног органа у том управном поступку, извесно није постојао у моменту доношења првостепеног решења, што је чињенична тврдња коју је и тужилац изнео током поступка, као и у ревизији. Стога, тужени није могао да предвиди нити утиче на доношење незаконитог решења јер није било пореског дуга који је у складу са законском обавезом био дужан да измири тужени, односно тужилац који је ту обавезу преузео да испуни у име туженог у складу са уговором о пословно техничкој сарадњи. Зато се одговорност туженог не може ценити само са становишта његове позиције пореског обвезника како то сматра

тужилац, већ се морају узети у обзир све околности случаја који су довело до тога да се туженом у кратком временском периоду неосновано забрани обављање делатности, а што је посредно утицало и на тужиочеве пословне планове.

Како се ради о накнадним, објективним околностима које тужени није могао да спречи, отклони или избегне, то онда постоје разлози који искључују његову кривицу за неиспуњење уговорне обавезе према тужиоцу у периоду када су објекти туженог били запечаћени, а самим тим и за неизвесност у пословању због које је тужилац отказао све аранжмане закључене са трећим правним лицем. Зато тужилац нема право на накнаду штете од туженог, због чега је правилна одлука нижестепених судова којом су одбили тужбени захтев.

Како не постоје разлози због којих је ревизија изјављена, као ни разлози о којима ревизијски суд води рачуна по службеној дужности, Врховни суд је применом одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку одлучио као у изреци.

Врховни суд је одбио захтев туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка, јер трошкови настали поводом одговора на ревизију не спадају у потребне трошкове за одлучивање о ревизији.

**Председник већа – судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић